

3. Лідерство – це вплив на інших людей [1].

Таким чином лідерство в підлітків характеризується, насамперед, звертанням до людини і має безпосереднє відношення до механізму людських взаємин. Прагнення до лідерства стає домінуючою тенденцією взаємодії підлітків. А само лідерство стає певним способом поведінки і діяльності та виявляється не тільки в міжособистісних стосунках, а в усіх видах діяльності: навчальній, трудовій, ігровій і т. д. До того ж, ця взаємодія може бути організована практично в кожній предметній діяльності.

Література:

1. Блондель Ж. Политическое лидерство. Путь к всеобъемлющему анализу. – М.: Б.и., 1992. – 136 с.
2. Выготский Л.С. Психология подростка. – М.: Педагогика, 1982. – 361 с.
3. Давиденко А.А. Діти інтелектуали, дослідники, творці, винахідники // Обдарована дитина. – 2004. – №1. – С. 32–38.
4. Пиаже Ж.: Психология интеллекта. – М., 1969.
5. <http://novosvit.pp.ua/fenomen-osobystisnoji-obdarovanosti/>.
6. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Лідерство>.

УДК 159.944-41

СТРУКТУРА ВНУТРІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Мацюк К. І.

Сірко Р. І., канд. психол. наук, доцент

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Інтенсивний розвиток українського суспільства в усіх сферах його життєдіяльності і розширення інформаційного простору вимагають від підростаючого покоління вміння орієнтуватися у швидкоплинному потоці інформації та ефективно засвоювати нові знання. Знаючи мотиви, які спонукають людину до активності, можна цілеспрямовано впливати на її поведінку і діяльність [1]. Навчання у вищих навчальних закладах охоплює у становленні людини юнацький вік. Очевидно, що ці вікові періоди безпосередньо відбиваються на всьому наступному житті, оскільки юнак вибирає і будує свій спосіб життя, свою систему цінностей [2]. Саме тому метою дослідження вибрано аналіз особливостей мотивації пізнавальної діяльності пізнавальної діяльності.

У дослідженні приймали участь студенти першого курсу інституту Цивільного захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності у загальній кількості 60 осіб, з них 33 хлопців та 27 дівчат.

Критерієм розподілу груп був вибраний рівень успішності. До групи високого рівня успішності входять особи з середнім балом від 4,0-5,0 ; до групи низького рівня успішності - особи з середнім балом від 2,1-3,99. Таким чином, група високого рівня успішності налічує 30 осіб, що складає 50% від загальної кількості. До групи низького рівня успішності ввійшли також 30 студентів (50 %).

Згідно результатам кореляційного аналізу у групі низького рівня успішності на $p < 0,05$ рівні значимості виявлені значимі зв'язки з трьома показниками - мотивацією самопізнання, рівнем мобілізації зусиль та обернений зв'язок із показником вольових зусиль. Потрібно зазначити, що мотивація самопізнання більш характерна для раннього юнацького віку, а у періоді пізньої юності прискореними темпами розвивається професійна самосвідомість особистості (світогляд, переконання, мрії в контексті професійного навчання), відбувається усвідомлення себе як активного члена суспільства і конкретизується суспільно значима позиція. Звідси можна зробити висновок, що у групи з низьким рівнем навчання ще недостатньо сформована професійна самосвідомість, і акцент йде на мотивацію самопізнання. Існує взаємозв'язок успішності з рівнем мобілізації зусиль - планування суб'єктом певної діяльності в якій необхідне включення всіх сил, для досягнення певної мети, наприклад на екзамені, заліку, під час виступу на семінарі студенту необхідно мобілізувати інтелектуальні можливості, в повній мірі використовувати свої знання, досвід навчання у вузі. Виділений обернений зв'язок із показником вольових зусиль, оскільки для досягнення успіху у діяльності студенти з низькою успішністю і переважаючою зовнішньою мотивацією мають слабкий прояв наполегливості, стриманості, самостійності

та ініціативності, які є беззаперечними складовими вольового зусилля. Люди, воля яких слабка, здебільшого не закінчують розпочатої справи, нездатні долати навіть незначні труднощі, відкладають справу надалі. Вони легко відволікаються від важливої діяльності, беруться за дрібні, непотрібні завдання. Вони не мають постійних зацікавлень, цілеспрямованих інтересів, самостійності і критичного ставлення до себе та оточення. Ці люди не мають власної думки, легко підпадають під вплив інших, легко піддаються навіюванню та самонавіюванню, внаслідок чого не впевнені у своїх діях. Вони не здатні стримувати свої бажання, долати власні емоційні стани - гнів, страх, афекти. Вони здебільшого не виявляють ініціативи, що негативно впливає на рівень успішності.

Виявлені відмінності у групі студентів з високою успішністю на $p < 0,05$ рівні значимості. Виявлені значимі зв'язки з чотирма показниками - з пізнавальним мотивом, з оцінкою рівня потенціалу, зворотній зв'язок з мотивацією уникнення невдач, з ініціативністю, . Прагнення студентів до пізнання нових знань, формує їхні волові зусилля і забезпечує розвиток самовдосконалення, стимулює прагнення оволодівати новими знаннями та розкриватися у різних напрямках діяльності. Пізнавальний інтерес характеризується тим, що в студентів виникають не тільки проблемні питання або пізнавальні ситуації, але й прагнення самостійно їх вирішити. Оцінка рівня потенціалу - це особлива здатність у людей, яка призводить до саморозвитку внутрішніх ресурсів, і виявляється у певній діяльності, наприклад у студентів, вона проявляється у навчальній діяльності і направлена на рівень успішності і на отримання знань відповідно до їх можливостей. Мотивація ж творчої особистості виявляється у тенденції до пошуку й ризику, заснованих на бажанні досягнути й перевірити свої можливості. Також виявлений і зворотній зв'язок з мотивацією уникнення невдач - через певний страх до невдач в навчанні - у студентів мобілізуються всі внутрішні компоненти, які направлені на покращення власних знань та на саморозвиток. Активність людини пов'язана з потребою уникнути осуду і покарання. Загалом тут ідея полягає в уникненні негативних очікувань. Починаючи якусь справу, людина наперед боїться можливого провалу, думає про шляхи його уникнення, а не про способи його досягнення. Люди, мотивовані, до невдачі, зазвичай характеризуються підвищеною тривожністю, низькою упевненістю, у власних силах. Прагнуть уникати відповідальних завдань, а в умовах ухвалення відповідальних рішень можуть впадати в стан, що близький до панічного. Ситуативна тривожність у них в цих випадках стає надзвичайно високою. Все це водночас може поєднуватися з дуже відповідальним ставленням до справи. Зазначається прямий зв'язок з компонентом ініціативності - це пояснюється тим, що для студентів з великим багажем знань притаманна особливість, яка характеризується здатністю і схильністю до активних і самостійних дій у навчальній діяльності. Тут демонструються стійкі творчі проявлення пізнавальної ініціативності. Для студентів звичним є стійкий пізнавальний інтерес, який виявляється у намаганні пізнати складні теоретичні питання окремих наук, дійти до сутності явищ. Закономірність стає не кінцевим пунктом процесу, а проблемою, самостійною метою дослідження. Розвинуто цілепокладання та вміння вибору шляху його досягнення. Студенти є гарно проінформованими. Вони спроможні приймати рішення, виявляючи при цьому автономність, та несуть відповідальність за нього.

Література:

1. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирование личности. – М., 1976.
2. Васильев И.А., Магомед-Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действием. – М.: Изд-во МГУ, 1991.
3. Виллонас В.К. Психологические механизмы мотивации человека. – М.: Изд-во МГУ, 1991.
4. Волков Б.С. Психология юности и молодости: Учебник для вузов. – М.: Трикста, 2006.
5. Занюк С.С. Мотивація діяльності: спонування, активність, успіх. – Луцьк: Ред.-вид. відд. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1998.
6. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій: Навч. посібник для студентів гуманіт. факультетів ВНЗ. – Луцьк: Ред. - вид. відд. Волин, держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1997.